

Պրովետարներ բոլոր յերկրների, միացե՛ք

Հ Կ (Բ) Կ ԿԵՆՏԿՈՄԻ
ՊՐՈՊԱԳԱՆԴԱՅԻ ՑԵՎ
ԱԳԻՏԱՑԻԱՅԻ ԲԱԺԻՆ

ԱԳԻՏԱՏՈՐԻ ԲԼՈԿՆՈՏ

№ 10 (88)

Հայկական ԽՍՀ ԺԿԽ-ին կից «ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»
Հրատարակչություն, ՅԵՐԵՎԱՆ—1940 թ.

Պոլիտարմեր բոլոր յերկրների, միացե՛ք

Հ Կ (Բ) Կ ԿԵՆՏԿՈՄԻ
ՊՐՈՊԱԳԱՆԴԱՅԻ ՅԵՎ
ԱԳԻՏԱՑԻԱՅԻ ԲԱԺԻՆ

ԱԳԻՏԱՏՈՐԻ

ԲԼՈԿՆՈՏ

№ 10 (88)

Հայկական ԽՍՀ ԺԿԽ-ին կից «ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»
Հրատարակչություն, ՅԵՐԵՎԱՆ—1940 թ.

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԹԵՐՔՆԵ-
ՐԻ ՄԹԵՐՈՒՄՆԵՐԻ ՅԵՎ ԳԸ-
ՆՈՒՄՆԵՐԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒ-
ԹՅԱՆ ՄԵՋ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ՓՈ-
ՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ . 3—26

ԱԳԻՏԱՏՈՐԻ ԲԱՌԱՐԱՆ . . . 27—37

ԽՍՀՄ ՊԵՏՊԼԱՆԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱ-
ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ
ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՁՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ 1939
ԹՎԻ ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ
ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ
ՄԱՍԻՆ

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԹԵՐՔՆԵՐԻ ՄԹԵՐՈՒՄՆԵ- ՐԻ ՅԵՎ ԳՆՈՒՄՆԵՐԻ ՔԱ- ՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ՓՈՓՈԽՈՒ- ԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Կուսակցութիւնն ընկեր Ստալինի ղեկա-
վարութեամբ ամեն ուր կազմակերպում է
կոլխոզային կարգի հաղթանակը, նա ան-
դուլ հետևում է դժուարում առաջացող բո-
լոր փոփոխութիւններին: Նա իր ժամա-
նակին նոր խնդիրներ է առաջադրում կոլ-
խոզային շարժմանը, կոլխոզային մասսա-
ներին մոբիլիզացիայի յե յենթարկում այդ
խնդիրներին կատարման և կոլխոզային
կարգի նորանոր հաղթանակների համար:

Մասնաշաղկան կոլխոզարժման արշալույսին վիթխարի նշանակություն ունեցավ ընկեր Ստալինի «Գլխարտույտ հաջողություններից» հոդվածը կոլխոզային կարգի հաղթանակի գործում:

Ընկեր Ստալինի ճառերը՝ մարքսիստ-ադրարադեոնների կոնֆերենցիայում, Համ. Կ(բ)Կ ԿԿ-ի և ԿՎՀ-ի 1933 թվի հունվարյան միացյալ սլենումում, հարվածային կոլխոզիկներին Համամիութենական առաջին համագումարում և գյուղատնտեսական արտելի ստալինյան կանոնադրությունը տվին կոլխոզներին՝ փորպես առցիալիստական տնտեսության ձևերից մեկին՝ թեոթիական հիմնավորումը և հանդիսացան կոլխոզային կարգերի զարգացման ու ամրապնդման ուղիների ստալինյան կանխատեսման տիպարը:

Կուսակցության և կառավարության բոլոր վորոշումները, մասնավորապես 1939 թվի մայիսի 27-ի վորոշումը «Կոլխոզների հանրային հողերը շոայլումից պահպանելու միջոցառումների մասին», 1939 թվի հուլիսի 8-ի վորոշումը «Կոլխոզներում հանրայնացված անասնապահությունը զարգացնելու միջոցառումների մասին» և ՀամԿ(բ)Կ ԿԿ-ի մարտյան սլենումի վո-

4

րոշումը գյուղատնտեսական մթերքների մթերումների և գնումների բաղաքականության մեջ կատարվող փոփոխությունների մասին հանդիսանում են ստալինյան ամենավա հողատարությունը կոլխոզային կարգերի ամրապնդման և կոլխոզիկներին ունևոր կյանքի բարձրացման գործում:

Մթերումների մինչև այժմ յերաժ կարգի հիման վրա կոլխոզները պարտադիր կերպով սկսությանը գյուղատնտեսական մթերքներ էյին հանձնում՝ յեյնելով անասունների առկա գլխաքանակից, և հացահատիկային կուլտուրաների ցանքսի սլանից: ԽՍՀՄ Ժողկոմխոբհի և ՀամԿ(բ)Կ ԿԿ-ի նոր վորոշման հիման վրա մսի, կաթի, բրդի, հացահատիկի, բրնձի, կարտոֆելի, բանջարեղենի կաշիի, ձիթատու կուլտուրաների (արեվածադկի, դանդրամազ վուչի, տղկանեփի, սոյայի և այլն) սերմերի և խոտարույտերի (առվույտի, վիկի, գիմոֆեյեվկայի և այլն) պարտադիր հանձնումները հաշվվելու յեն կոլխոզին ամրացված վարելահողի յուրաքանչյուր հեկտարից:

Կուսակցության և կառավարության վերահիշյալ վորոշումը արժատապես փոխում է գյուղատնտեսական մթերքների մթերում-

ների և դնումների բնագավառում մինչև այժմ դոյություն ունեցող կարգը :

ՀամԿ(բ)Կ ԿԿ-ի և ԽՍՀՄ Ժողկոմխորհի վերջումը ունի քաղաքական ու տնտեսական վիթխարի նշանակություն և նոր ազդակ կհանդիսանա սոցիալիստական դյուղատնտեսության հետագա բարձրացման դործում :

Ճիշտ կերպով են զուգակցվում սխտության շահերը դյուղատնտեսական միջերեսների միջրումների դծով և կոլխոզների շահագրգռվածությունը հանրայնացված տնտեսության զարգացման դծով . ըստ ամենայնի եֆեկտիվ և ռացիոնալ կերպով և ոգտադործվում կոլխոզներին ամրացված հողը : Այդ հողը կոլխոզային կարգի ուժի և ամրության հիմնական աղբյուրն է :

Լավ մշակված հողի յուրաքանչյուր հեկտարից ավելի շատ յեկամուտ կստանանք, վատ մշակված հողից՝ ավելի քիչ յեկամուտ կստանանք : Կոլխոզները սխտեմատիկ կերպով պետք է ձգտեն ավելի շատ յեկամուտ ստանալ՝ հողը լավ մշակելու, հողի բարեբերությունը անընդհատ բարձրացնելու, կուլտուրաների բերքառվությունը բարձրացնելու և հանրային

6

անասնապահությունը զարգացնելու ճանապարհով : Այդպիսի կոլխոզներ մեզանում շատ շատ են : Այսպես, որինակ, Ղամարլույի չրջանի Թոխանչալու դյուղի միլիոնատեր կոլխոզն ունի ընդամենը 371 հեկտար հողային տարածություն, 1939 թվին այդ կոլխոզը ստացավ 1 միլիոն 34 հազար 400 ռուբլի դրամական յեկամուտ, այսինքն յուրաքանչյուր հեկտար հողը այս կոլխոզում յեկամուտ է տվել 2788 ռ. : Իսկ Չանդիրասարի չրջանի Մեյմանդար դյուղի կոլխոզը 671 հեկտար հող ունենալով՝ 1939 թվին ստացավ ընդամենը 395.540 ռուբլի կամ յուրաքանչյուր հեկտարից 588 ռ. : Միատեսակ պայմաններում հողային տարածության յուրաքանչյուր հեկտարը Թոխանչալույի կոլխոզում տալիս է 2788 ռուբլի, իսկ Մեյմանդարի կոլխոզում՝ 588 ռ. կամ Թոխանչալույի կոլխոզից համարյա հինգ անգամ պակաս : Կամ վերցնենք, որինակի համար, Ալավերդու չրջանի Ծաթեր դյուղի կոլխոզը և Աշտարակի չրջանի Գոչ դյուղի կոլխոզը : Ծաթեր դյուղի կոլխոզն ունի 1249 հեկտար հող, իսկ Գոչինը՝ 2960 հեկտար կամ 2,5 անգամ ավելի : 1939 թվին Ծաթերի կոլխոզն ստացավ 114.100 ռուբլու

7

յեկամուտ, իսկ Գոշինը՝ 52.400, Ծաթե-
րի կոլխոզի յուրաքանչյուր հեկտարից
ստացվում է 9 ու 10 կ. յեկամուտ, իսկ
Գոշի կոլխոզի յուրաքանչյուր հեկտարից՝
1 ու 90 կ.: Ծաթեր գյուղի կոլխոզը 1939
թվին հողային տարածության յուրաքան-
չյուր հեկտարից ստացավ 200 կիլո հացա-
հատիկ, 320 կիլո կարտոֆել, 75 կիլո
կաթ, 2 կիլո բուրդ: Հողային տարածու-
թյան յուրաքանչյուր 100 հեկտարին բնի-
նում է 39 գլուխ խոշոր յեղջերավոր անա-
սուն, 110 գլուխ մանր յեղջերավոր անա-
սուն, 8 գլուխ ձի: Իսկ Գոշ գյուղի կոլ-
խոզը 1939 թվին հողային տարածության
յուրաքանչյուր հեկտարից ստացավ 40 կի-
լո հացահատիկ, 1,4 կիլո կաթ և ուրիշ
վոջինք: Հողային տարածության յուրա-
քանչյուր 100 հեկտարին բնկնում է 7
գլուխ խոշոր յեղջերավոր անասուն, 0,4
գլուխ մանր յեղջերավոր անասուն և 0,4
գլուխ ձի:

Ինչպես տեսնում ենք Թոխանչալու և
Մեյմանդար, Ծաթեր և Գոշ գյուղերի
կոլխոզների միջև տարբերությունը շատ
մեծ է: Այդտեղ, իհարկե, հողը չի մե-
ղավոր:

Հողը հող է: Բայց լավ մշակողի ձեռքին

8

ավելի շատ և յեկամուտ տալիս, վատ
մշակողի ձեռքին՝ ավելի քիչ:

Գյուղատնտեսական մթերքների մթե-
րումների և գնումների նոր քաղաքակա-
նությունը կարտատվորեցնի հետ մնացած
կոլխոզներին իրեց ձիւ տալ—լավ մշակել
հողը, բարձրացնել նրա բարեբերությունը,
կուլտուրաների բերքատվությունը— և
դարպացնել հանրայնացված անասնապա-
հությունը, վերսկսել նրանք պարտա-
վոր են հողային տարածության յուրաքան-
չյուր հեկտարից պետությանը գյուղա-
տնտեսական մթերքներ և հումք հանձ-
նել:

Գյուղատնտեսական մթերքների մթե-
րումների և գնումների նոր կարգն ամ-
բողջապես համասրատատախանում է առա-
ջավոր կոլխոզների պահանջներին:

«Հանրային անասնապահությունը դար-
պացնելու միջոցառումների մասին» Համ.
Կ(բ)Կ ԿԿ-ի և ԽՍՀՄ Ժողկոմխորհի հու-
լիսի 8-ին ընդունած վորոշմամբ վերաց-
վեցին խոչընդոտները հանրային անասնա-
պահության դարպացման վործում:

Վերացվեց մսի հանձնման դոյություն
ունեցող այն կարգը, ըստ վորի մսի պար-
տադիր հանձնումը հաշվվում էր անա-

9

սուններին գլխաքանակով: Այժմ մալի պարտադիր հանձնումը հաշվվում է կոլխոզին ամրացված հողային տարածության յուրաքանչյուր հեկտարից:

Մսի հանձնման հին կարգը դարձել էր տալիս հանրային անասնապահության դարդացմանը: Կոլխոզները, տարեց-տարի աճելացնելով հանրային հոտը, համապատասխան կերպ մեծ առաջադրություն էյին ստանում մսի հանձնման, դժով, իսկ այն կոլխոզները, վորոնք կրճատում էյին անասունների գլխաքանակը Ֆերմաներում, արտոնյալ դրության մեջ էյին ընկնում և ափելի վորքը առաջադրություն էյին ստանում:

Այդ կարգի խոչորադույն թերությունն այն էր, վոր բացակայում էր պետության չահերի ճիշտ գուգակիքումը (գյուղատընտեսական մթերքների մթերումների իմաստով) կոլխոզների չահագրգռվածության հետ՝ հանրային անտեսությունը դարգացնելու դործում: Այսպես, որինակ, Կիրովականի շրջանի Շահալի գյուղի կոլխոզը, ունենալով 1786 հեկտար հողային տարածություն և 877 գլուխ անասուն (խոչոր յեղջերավոր անասուններով հաշված), 1939 թվին պետությանը հանձնեց

10

125 ցենտներ միս: Նույն շրջանի Վոսկրեսենովկա գյուղի կոլխոզը, վորն ուներ 1800 հեկտար հողային տարածություն և 286 գլուխ անասուն, 1939 թվին պետությանը հանձնեց 24 ցենտներ միս: 1940 թվին Շահալի գյուղի կոլխոզը հաշվման նոր նորմաներով պետությանը կհանձնի 76,8 ցենտներ միս, այսինքն՝ 48,6 ցենտներով պակաս, քան 1939 թվին, իսկ Վոսկրեսենովկա գյուղի կոլխոզը կհանձնի 77,4 ցենտներ, այսինքն՝ 53,3 ցենտներ ավելի: Նոյեմբերյան շրջանի Դովեխ գյուղի կոլխոզը, ունենալով 820 հեկտար հողային տարածություն և 420 գլուխ անասուն (խոչոր յեղջերավոր անասուններով հաշված), 1939 թվին պետությանը հանձնեց 74,6 ցենտներ միս, իսկ 1940 թվին կհանձնի 33,6 ցենտներ. 41 ցենտներով պակաս: Նույն շրջանի Զուջևիան գյուղի կոլխոզը, վոր ուներ 850 հեկտար հողային տարածություն և 316 գլուխ անասուն, դարձյալ խոչոր անասուններով հաշված, 1939 թվին պետությանը հանձնեց 135 ցենտներ, իսկ 1940 թվին պետք է հանձնի 34 ցենտներ, 101 ցենտներով պակաս:

Այսպիսով, այս յերկու կոլխոզները, ունենալով համարյա հավասար հողային

41

տարածություն, այս տարի կհանձնեն մեկը 41, մյուսը 101 ցենտներով պահաս միս:

Հետաքրքիր որինակներ կարելի չե բերել նաև ըստ առանձին շրջանների: Իբրև որինակ վերցնենք Նոր Բայազետի և Գորիսի շրջանները: Յերկու շրջաններն ունեն հավասար հողային տարածություն, Գորիսը՝ 51.716 հեկտ., Նոր-Բայազետը՝ 51.310 հեկտ.: 1939 թվին, յեղնելով անասունների գլխաքանակից, Գորիսը հանձնեց 2251 ցենտներ, Նոր-Բայազետը՝ 1577 ցենտներ: 1940 թվին Գորիսը պետք և հանձնի 2120 ցենտներ, այսինքն՝ 430 ցենտներ պահաս, իսկ Նոր-Բայազետը՝ 2206 ցենտներ, այսինքն՝ 629 ցենտներ ալելի:

Համկ(բ)կ Կկ-ի և ԽՍՀՄ Ժողկոմխորհի 1939 թվի հուլիսի 8-ի մորոշմամբ ընդմիջտ վերջ տրվեց այդ անարդարությանը: Մսի հանձնման գոյություն ունեցող կարգը փոխարինվեց նոր կարգով: Մսի հանձնման չափն այժմ հաշվվում և մոշ թե վոլխոզի անասունների առկա գլխաքանակով, այլ հողային տարածության մեծությամբ:

Այս սխառմը չահավետ դրություն և

12

ստեղծում առաջափոր կոլխոզների համար: Բերանք լավ ֆերմաներ ունեն ու տարեցտարի ավելացնում են անասունների գլխաքանակը և ձիւ և տալիս մնացած կոլխոզներին, մորոշք չեն հողում անասունների գլխաքանակին ավելացնելու մասին:

Նույնպիսի մոշ-ճիշտ փոխհարաբերություն կար բրդի, կաթի և այլ մթերքների հանձնման դործում:

Բրդի հանձնման վերաբերյալ նոր մորոշման հիման վրա 1940 թվին բրդի սրարտադիր հանձնումը հաշվվում և կոլխոզների հեկտարային տարածությունից: Բերենք որինակներ. Նոր-Բայազետի և Սպիտակի շրջաններն ունեն հավասար հողային տարածություն, բայց Նոր-Բայազետի շրջանը, յեղնելով կոլխոզներում յեղած անասունների գլխաքանակից, 1939 թվին պետությանը հանձնեց 20039 կկ. բուրդ, իսկ Սպիտակի շրջանը՝ 12970 կկ.: Նոր մորոշման հիման վրա Նոր-Բայազետի շրջանը պետք և հանձնի 15906 կկ. բուրդ, կամ 4433 կկ. ավելի պահաս, իսկ Սպիտակի շրջանը պետք և հանձնի 15880 կկ. բուրդ, կամ 2919 կկ. ավելի: Առանձին կոլխոզների վերաբերյալ որի-

13

նակները տալիս են ե՛լ ավելի ակնառու պատկեր: Սխիանի շրջանի Շաքի գյուղի կոլխոզը, ունենալով 4832 հեկտ. հողային տարածություն, և 2689 գլուխ վոջխար, 1939 թվին պետությանը հանձնեց 3924 կլգ. բուրդ իսկ 1940 թվին, հողային տարածությունից յեւեւելով, կհանձնի 1498 կլգ., կամ 2426 կլգ. պակաս: Նույն շրջանի Շաղաթ գյուղի կոլխոզը, ունենալով համարյա հավասար տարածություն՝ 4782 հեկտ., բայց 257 գլուխ վոջխար, 1939 թվին պետությանը հանձնեց 240 կլգ. բուրդ, իսկ 1940 թվին պետք է արդեն հանձնի 1482 կլգ., այսինքն՝ այնքան, վորքան Շաքի գյուղի կոլխոզը, 1242 կլգ. ավելի, քան 1939 թվի հանձնածը:

Այս վորոշման իրադործումն արդեն ուեալ եֆեկտ է տվել հանրային անասնապահության զարգացման և նոր ֆերմաների կազմակերպման գործում: Համկ(բ)կ կկ-ի և ԽՍՀՄ Ժողկոմխորհի վորոշումից հետո Հայաստանի կոլխոզներում կազմակերպվեցին 516 նոր ֆերմաներ, այդ թվում 47 կաթնա-ապրանքային ֆերմա, 124 վոջխարաբուծական - ապրանքային ֆերմա և 345 խոզաբուծական-ապրանքային ֆերմա: Նոր ֆերմաներ կազմակեր-

14

պելու և հները կոմպլեկտավորելու համար ձեռք բերվեց 17152 գլուխ խոշոր յեղջերավոր անասուն, այդ թվում 8064 գլուխ կով ու յերինջ, 25.502 գլուխ վոջխար. և 2262 գլուխ խոզ: Մինչև 1939 թվի հուլիսի 1-ը հանրապետության մեջ 9 կոլխոզ բոլորովին չունեյին վոջ մի տեսակի մթերատու անասուն, 49 կոլխոզ չունեյին վոջ մի հատ պրոդուկտիվ խոշոր յեղջերավոր անասուն, 138 կոլխոզ չունեյին վոջխարաբուծական ֆերմաներ և 827 կոլխոզ կամ բոլոր կոլխոզների 77 տոկոսը չունեյին խոզաբուծական ֆերմաներ: Մեկական ֆերմա ունեյին 166 կոլխոզ, յերկուական ֆերմա՝ 659 և 3-ական ֆերմա՝ միայն 242 կոլխոզ:

Իրադործելով Համկ(բ)կ կկ-ի և ԽՍՀՄ Ժողկոմխորհի վորոշումը, մենք ունենք հետեւյալ արդյունքները. 1039 կոլխոզ հանրապետության մեջ ունեն 3143 ֆերմա, այդ թվում 1039 կաթնա-ապրանքային ֆերմա, 1028 վոջխարաբուծական-ապրանքային ֆերմա, 534 խոզաբուծական-ապրանքային ֆերմա: Մեկական ֆերմա ունեն միայն 19 կոլխոզներ, յերկուական ֆերմա՝ 487 կոլխոզներ, կամ բոլոր կոլխոզների 47 տոկոսը և յերեքական ֆեր-

15

մա՝ 533 կոլխոդներ, կամ բոլոր կոլխոդ-
ների 51 տոկոսը :

Այսպիսով, մսի և բրդի պարտադիր
հանձնման նոր վորոշումով լիկվիդացիա-
յի յե յենթարկված այն դրությունը, յերբ
առաջափոր կոլխոդներն անհաստատելու դրու-
թյան մեջ էյին ընկնում, իսկ մնացած
կոլխոդները, վորոնք անասնապահական
Ֆերմաներ չունէյին, շահափոր պայման-
ների մեջ էյին գտնվում :

Մսի և բրդի պարտադիր հանձնման նոր
կարգը, յինչպէս յերեւում և յերեւում բեր-
ված որինակներից, իրեն արդարացրեց :

Կաթի հանձնման դոյությունն ունեցող
կարգը զարկ չեր տալիս հանրային անաս-
նապահության զարգացմանը և անասուն-
ների կաթնատուության բարձրացմանը :
Ըստ հին որենքների, այն Ֆերմաները, վո-
րոնք անասունների պարզացման գլխաքա-
նակի մեծ աճ ունէյին և ամեն տարի ձգտում
էյին բարձրացնել անասունների կաթնատու-
ությունը, պետությանն ավելի շատ կաթ
էյին հանձնում, իսկ այն կոլխոդները,
վորոնք չէյին ձգտում ավելացնել անա-
սունների գլխաքանակն ու կաթնատու-
թյունը, պետությանն ավելի քիչ կաթ է-
յին հանձնում : Այսպէս, որինակ, Կալինի-

16

նոյի շրջանի կոլխոդներն ամեն տարի
ձգտում են բարձրացնել կովերի կաթնատու-
թյանը և նրանք յուրաքանչյուր Ֆուրա-
ժային կովից ստանում են 15—16 ցենտներ
կաթ, իսկ Ղարաբաղլարի շրջանը, վորտեղ
կաթնատուության դործը ցածր մակարդակի
վրա յե, յուրաքանչյուր Ֆուրաժային կո-
վից ստանում է 6—7 ցենտներ կաթ : Կա-
լինինոյի շրջանը, ունենալով 47694 հեկտ.
հողային տարածություն, յեյնելով անա-
սունների առկա գլխաքանակից և յուրա-
քանչյուր կովի նորմայից (300 կգ.), 1939
թվին սկսությանը հանձնեց 8673 ցենտ-
ներ, իսկ Ղարաբաղլարի շրջանը, ունե-
նալով 43000 հեկտար հողային տարածու-
թյուն, յուրաքանչյուր կովից հանձնելով
150 կգ., պետությանը ավելց 421 ցենտ.
կաթ :

Կրասնոսելսկի շրջանը, ունենալով 42·057
հեկտար հողային տարածություն, յեյնե-
լով անասունների առկա գլխաքանակից և
240 կգ. կաթի նորմայից, պետությանը
հանձնեց 4178 ցենտներ կաթ, իսկ Բա-
սարդեջարի շրջանը, ունենալով 92·035
հեկտար կամ ավելի քան 2 անգամ Կրաս-
նոսելսկի շրջանից ավելի հողային տարա-
ծություն, յեյնելով անասունների առկա

17

զլխաքանակից և 200 կլղ. նորմայից, հանձ-
նեց 4010 ցենտներ, համարյա այնքան,
վորքան կրատնոսելակի չըջանը: Սխիանի
չըջանի Մոլոտովի անվան կոլխոզը, ունե-
նալով 2532 հեկտար հողային տարածու-
թյուն, յեղնելով 2040 կլղ. նորմայից, 1939
թվին պետությանը հանձնեց 76.8 ցենտ-
ներ, իսկ նույն չըջանի Դիմիտրովի ան-
վան կոլխոզը, ունենալով 2567 հեկտար,
համարյա այնքան, վորքան Մոլոտովի
անվան կոլխոզը, յեղնելով առկա զլխաքա-
նակից և հանձնման նորմաներից, հանձնեց
720 ցենտներ:

Կաթի հանձնման բնագավառում նույն-
պես լիկվիդացիայի յե յենթարկված վոչ-
ճիչտ վոխհարարերությունը, վոր կար ա-
ռաջ:

Սահմանված և նաև ձվի հանձնման նոր
կարգ: Սկսած 1941 թվից, կոլխոզները
պետք և պետությանը ձու հանձնեն, յեղ-
նելով հողային տարածությունից: Դա մեծ
խիթան կհանդիսանա թռչնաբուծությանը
դարդացնելու և թռչնաբուծական ֆերմա-
ներ կազմակերպելու գործում:

Մեր հանրապետության մեջ, չնայած
բոլոր հնարավորություններին, թռչնա-
բուծության դարդացմանը միջև այժմ ու-

18

շաղրություն չեր դարձվել: Հողթողկոմա-
տը և չըջանների հողային որդանները վոչ
մի ուշադրություն չեն դարձնում թռչնա-
բուծության վրա, վորն անասնապահության
յեկամտարեր ճյուղերից մեկն և հանդի-
սանում և լուրջ նշանակություն ունի
հասարակական սննդի գործում: Մեր հան-
րապետության բոլոր կոլխոզները 1940
թվին պետք և կազմակերպեն թռչնաբու-
ծական ֆերմաներ, ստեղծեն ինկուբատո-
րային տնտեսություններ: Մարտյան պլե-
նումի վորոչումից հետո մեր կոլխոզներն
ամենուրեք ձեռնամուխ յեղան թռչնաբու-
ծական ֆերմաների կազմակերպմանը:

Ղամարլույի չըջանի կլին-կոլխոզնիկների
նախաձեռնությունը թռչնաբուծական ֆեր-
մայի կազմակերպման շեֆությունը վերց-
նելու ուղղությամբ ընդորինակեցին մյուս
չըջանների կլին-կոլխոզնիկները: Ղամար-
լույի չըջանում կազմակերպված են 32
թռչնաբուծական ֆերմաներ, Սիկոյանի
չըջանում՝ 31, Յերեանի դյուղական ու-
յոնում 11 և այլն:

Սահմանված և նաև ձիերի զլխաքանակի
սխարտադիր հանձնումը պետությանը: Դա

19

դարի կտա ձխարուծության դարդացմանը :
 Հայտնի յե , վոր ձխարուծությամբ դրադ-
 վում եյին առանձին կոլխողները , վորոնք
 սխառմատիկ կերպով դարդացնում եյին
 ձխարուծությունը , ընդհակառակը , այն
 կոլխողները , վորոնք ձխարուծությամբ չե-
 յին դրադվում , ազատվում եյին սղետու-
 թյանը սղարտադիր կարգով ձի հանձնե-
 լուց : Այսպես , որինակ , Հովաթմբեյյան
 շրջանի Բամբակաշատ կոլխողը , ունենա-
 լով 59 դլուխ ձի , ամեն տարի Կարմիր
 բանակին հանձնում եր 2—3 լավ ձի : Այդ
 կոլխողի ձխարուծական ֆերման , դյուղա-
 տընանսական ցուցահանդեսի թեկնածու յե
 հանդիսանում 1940 թվին : Նոր-Բայազետի
 շրջանի Բադիկյան դյուղի կոլխողը դար-
 դացնում ե ձխարուծությունը , ամեն տարի
 լավագույն ձիեր ե հանձնում Կարմիր
 բանակին ե ունի 130 ձի : 1940 թվին բա-
 նակին ե հանձնել 3 լավ ձի : Այս կոլխողը
 նույնպես դյուղատնտեսական ցուցահան-
 դեսի թեկնածու յե հանդիսանում : Հայաս-
 տանի մի շարք շրջաններ ձիերի հանձնե-
 ման ե բուծման պլանը կատարում ե դե-
 րակատարում են , որինակ՝ Արթիկը կա-
 տարել ե 200 տեկոսով , Վաղարշապատը՝

20

433 տեկոսով , Ստեփանավանը՝ 150 տեկո-
 սով , Կալինինոն՝ 125 տեկոսով ե այլն :
 Բայց շատ շրջաններ կան , որինակ՝ Ալա-
 դյաղը , Ղարաբաղլարը , Մարտունին ,
 Կրասնոսելսկը , վորոնք ձիու գլխաքանա-
 կի անկցմանը լուրջ ուշադրություն չեն
 դարձնում , ե այդ շրջանների շատ կոլ-
 խողներ պետության ձիեր հանձնելու
 պլանը չեն կատարում : Այսպես , որի-
 նակ , Կրասնոսելսկի շրջանի Կրասնոսելսկ
 դյուղի կոլխողը , Ախտաջի շրջանի Ռնդա-
 մալ դյուղի կոլխողը ե Բասարղեզարի
 շրջանի Կարակոյուն դյուղի կոլխողը , վո-
 րոնք ունեն 100-ից ավելի ձիեր , մասոյաչ
 ձիերի վատ խնամքի ե անփութ լինելու
 բերմունքի հետեւանքով չեն անկցում ու
 բանակին չեն հանձնում բարձրորակ ձիեր :

Նոր վերոշման հիման վրա բոլոր կոլ-
 խողները , կծկան լավագույն ձիեր անկց-
 նել , հոգալին ստարածությունից յեղնելով ,
 ե պետությանը լավագույն ձիեր հանձ-
 նել :

Անասնադահության հետագա դարդաց-
 ման , կաշահումքի բազայի բնագործակման
 ե կաշեղեն իրերի արտադրության ավե-
 յացման դործին նոր դարկ տայունպատակով
 1940 թվից տկոսած մոցված ե կոլխողների ,

21

կոլխոզնիկներին և մենատնտեսների կողմից
պետութեանը պարտադիր կերպով կաշե-
հումք հանձնելու նոր կարգ։ Կոլխոզների
համար կաշեհումքի պարտադիր հանձնման
հաշվումը կատարվում և հողային տարա-
ծութեան յուրաքանչյուր հեկտարից, իսկ
կոլտնտեսականների տնտեսութեաններին և
անհատական տնտեսութեաններին համար՝
բոտ տնտեսութեան։

Այդ տնտեսութեաններին թույլ և տըր-
վում պարտավորութեանները կատարելուց
հետո կաշեհումքի մնացած քանակը մե-
րամշակել իրենց հաշեցողութեամբ տըն-
տեսութեան կարիքների համար կամ վա-
ճառել պետութեանը։

Սոչոր կաշիներ ստանալու համար սահ-
մանված և այնպիսի մի կարգ, վորով յու-
րաքանչյուր կոլխոզ խոչոր յեղջերավոր
տնտեսուհիների ֆերմաներում հողային տա-
րածութեան հաշվով պետք և աճեցնի տը-
ջառներ առնվաղն 2 տարեկան ժամանակ
մորթելու համար։

ԽՍՀՄ Ժողկոմխորհի և Համկ(բ)կ կի-
վորոշումը հացահատիկային, լոբադդի և
այլ կուլտուրաների մերամշակման, աղու-
նավարձը վերացնելու մասին և ցորենի

22

աղալու համար փողով վճար հաստատելը
հնարավորութեան ևն տալիս կոլխոզներին
վերականգնել տնտեսութեան այդ լքված
ճյուղը և ամեն կերպ բնդարձակել այն։

Աղունավարձի վերաբերյալ որենքը մտցը
մեկ ևր սոյն ժամանակ, յերը ջրադացների
մեծ մասը դանվում եր կուլակութեան
ձեռքում։ Այդ որենքը պետութեան ձեռ-
քում անհրաժեշտ մի միջոց եր մերահսկե-
լու ցորեն աղալու գործին։ Եւթմ, կոյ-
խողային կարգերի սրայմաններում, այս
որենքը հնացել և և զգալի մնասներ և
հասցնում կոյխողային տնտեսութեանը։

Ամբողջ աղունավարձը հանձնելով պե-
տութեանը, ստացած փողով կոլխոզը չե-
կարողանում մոչ միայն վերականգնել,
մերանորոգել ջրադացը, այլև հանել ջրա-
դաց պահելու իր ծախքերը։ Դրա հետե-
վանքով ալրադացութեանն ընկել եր։

Հայաստանում միայն 1939 թվին շարքից
գուրս յեկան 258 ջրադացներ։ Իսկ ջրա-
դացները միթիարի նշանակութեան ունեն
կոլխոզնիկներին մեծ քանակութեամբ հա-
ցահատիկը մերամշակելու և նրանց աղաց-
քային պահանջմունքներն ապահովելու
գործում։

Գյուղատնտեսական մթերքների մթե-

բուժման և դնոման բնագաղափարում յե-
ղած այս բոլոր հակասություններն ու
թերությունները լիկվիդացիայի յեն յեն-
թարկված : Լիկվիդացիայի յեն յենթարկ-
ված թերությունները նաև մթերող ու-
ղանների կազմակերպական կառուցված-
քում : Կրճատված և մթերողների թիվը ,
դուլահա մթերողները՝ «Զաղոսաշերտ»-ը ,
«Սոյուզգաղստիս»-ը և «Զաղոսաղուհի-
նա»-ն միավորված են մթերման ժողկո-
մատի սխեմում :

Մթերման և դնման բնագաղափարում կու-
տակցության և կառավարության վարած
քաղաքականության այս փոխփոխյուն-
ներն արդյունք են այն բանի , վոր դոյու-
թյուն ունեցող կարգը , վորն իր ժամանակ
դրական զեր և խողացել , այժմ հնացել և
և զանգաղեցնում և կոլխողի հանրային
անտեսության հետագա դարդացումը :

Համկ(ր)կ կկ-ի և ԽՍՀՄ Ժողկոմխորհի
վորոշման մեջ առված և .

«Կոլխոյների կողմից պետությանը պար-
տադիր կարգով հանձնակիք հացահատի-
կի , բրնձի , արեածաղկի և կարտոֆելի
հաշվման դոյություն ունեցող կարգը
տառապում և այն արժատական թերու-
թյամբ , վոր մթերումների շախը հաշվ-

24

վում և նայած այդ կուլտուրաների ցան-
քի պրանին , մի հանդամանք , վորը կայուն
բազա չի տալիս հարկի ուժ ունեցող պար-
տադիր մթերումները հաշվելու համար ,
հանգեցնում և կոլխոյների ձգտմանը՝
հասնելու հացահատիկի , արեածաղկի ու
կարտոֆելի ցանքերի նախկին պար-
ների , խրախուսում և այդ կուլտուրաների
ցանքերի տարածությունների կրճատումը ,
չի խթանում նոր հողերի յուրացմանը՝
խողանի հերկման , հահիճների ցամաքեց-
ման և թփուտներն արժատախիլ անելու
միջոցով :

Այս վորոշման հիման վրա կոլխոյների
առանձին ղեկավարների ձգտումները ցան-
քատարածությունները կրճատելու ուղղու-
թյամբ՝ լիկվիդացիայի յեն յենթարկված ,
հետ մնացող կոլխոյներն իրենց պինդ թափ
կտան առաջավոր կոլխոյներին հասնելու
համար : Մթերումների նոր կարգը պաշտ-
պանում և բոլոր կոլխոյների և կոլխոյ-
նիկների շահերը , ամբողջ յերկրի շահերը ,
նա խրախուսում և առաջավոր կոլխոյների
նախաձեռնությունը և դարկ կտա հանրա-
յին անասնապահության հետագա դարդաց-
մանը , դյուլատնտեսական կուլտուրաների
բերքատվության բարձրացմանը և նրանց

ցանքատարածութիւններէ ընդարձակմանը:

Մեր ազիտատորները բոլոր կոլխոզներում պետք է լայն կերպով բացատրեն միջերումների նոր քաղաքականութիւնը և նրա հսկայական նշանակութիւնը կոլխոզների հանրային տնտեսութեան հետագա դարդացման համար: Միեւնույն ժամանակ ազիտատորի խնդիրը կայանում է նրանում, վորպէսզի կուսակազմակերպութիւնների հետ միասին կուսակցութեան այս նոր և կարեւոր վորոշումը դործի վերածեն յուրաքանչյուր կոլխոզում:

ԱԳԻՏԱՏՈՐԻ ԲԱՌԱՐԱՆ

ԹԵՐԹՈՒՄ ՀԱՆԴԻՊՈՂ ԱՌԱՆՁԻՆ ԲԱՌԵՐԻ
ՅԵՎ ՀԱՍԿԱՅՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ԲԱՅԱՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԸ

ՍԱԱԴԱԲԱԴԻ ՊԱԿՏ

Կամ չորս յերկրների Մերձավոր-Արեւելեան սլակտ,— միմյանց միմա չհարձակիլելու այն պայմանադիրն է, վոր կնքվեց 1937 թվի հուլիսի 8-ին Թեհրանում (Իրանի մայրաքաղաք) Սաադարադի, սլալատում Թյուրքիայի, Իրանի, Իրաքի և Աղվանստանի արտաքին դործերի մինիստրների կողմից: Պակտը սլարուհակում է հիմնականում հետեւյալ սլարտավորութիւնները— միմյանց միմա չհարձակիլել. հարգել սլակտին մասնակցող սլետութիւնների միջեւ պոյութիւն ունեցող սահմանների անձեռնմխելութիւնը, ձեռնդահ մնալ թշնամակամ

և դամբողական գործողութիւններին մի-
մյանց նկատմամբ, խաղաղ ճանապարհով
լուծել կոնֆլիկտները, չխառնվել միմյանց
ներքին գործերին, փոխադարձաբար խոր-
հրդակցել այլ յերկրներէ կառավարու-
թիւններին հետաքրքրող հարցերի շուրջ:
Սաադաբադի պալան ստորագրած պետու-
թիւնները կադմէցին Մերձավոր-Արեւելյան
(կամ Արեւելյան) Անտանտան, փոքի խոր-
հուրդի մէջ մտնում են չորս յերկրների
արտաքին գործերի մինխտրները: Մերձա-
փոր-Արեւելյան Անտանտայում գլխավոր
դերը խաղում է Թյուրքիան:

Մերձավոր-Արեւելյան Անտանտան ծա-
ղում առավ բրիտանական իմպերիալիզմի
ազդեցութեան տակ, փորը տնտեսական և
ստրատեգիական տեսակետից խիստ շահա-
գրողոված է Մերձավոր Արեւելքի յերկր-
ներով: Անգլիան միշտ հույս է ունեցել, թէ
նրան կհաջողվի ուղտադործել Մերձավոր-
Արեւելյան Անտանտային ԽՍՀՄ-ի դեմ
պայքարելու համար:

Ներկայումս Անգլիան և Ֆրանսիան պա-
տերազմի նոր պլանցդարմներ փորոնելով՝
դարձյալ սկսել են մեծ ուշադրութեան
դարձնել Մերձավոր Արեւելքին: Անգլո-

28

Ֆրանսիական իմպերիալիստները ձգտում են
այն բանին, փոր Սաադաբադի պալտը
դարձնեն իրենց նպատակներին յենթակա և
ստաջին հերթին՝ Գերմանիայի դեմ ուղղ-
ված սպմական դաշինք: Նրանք յերազում
են նաև Մերձավոր-Արեւելյան Անտանտա-
յին ԽՍՀՄ-ի դեմ լարելու մասին, այլ նը-
սրատակով անդլիական գլխանադ խոսութեւնն
այլ յերկրներում ամեն տեսակի ցնդարա-
նութիւններ և տարածում այն մասին,
փոր, իբր թէ Խորհրդային Միութեւնը գլի-
տափորութեւն ունի հարձակվել իր Մեր-
ձավոր-Արեւելյան հարեւանների վրա:
Այստեղ իմպերիալիստների նպատակները
պարզ են. նրանք ուզում են իրենց ներկա-
յացնել վորպես «փրկիչներ» և, ինչպէս
զրում է գերմանական «Դեյչե ալլեմայնե
ցախաունդ» թերթը, «սմբաղնել սեփական
գիրքերը, փորպետի իրենց տրամադրու-
թեւն տակ յեղակտային բազա ունենան
սրատերազմն բնդարձակելու համար»: Նը-
րանք մտադիր են Մերձավոր Արեւելքից
ստաջիկայում ևս ճնշում դործ գնել բալ-
կանների վրա:

Անգլիկոսլիսային մեքենայութեւններին
զուղընթաց, անդլո-Ֆրանսիական բլսկն ու-
ժեղ թափով ոտըմական և ստրատեգիական

սյատրաստութիւններ եւ տեսնում Մերձավոր Արեւելքում : Սիրիայում Փրանսիական զինեւրալ Վեյգանը զաղութային բանակ եւ կազմակերպել, Յեղիապոտում բրիտանական ուժերը կենտրոնացած են զենեւրալ Ուեյլելի հրամանատարութեան ներքո, այնտեղ գործեր են յեկել Ալստրալիայից եւ Նոր Զելանդիայից, Իրաքում ուժեղացւած եւ անգլիական կայազորը : Գեներալ Վեյգանը պատմաւոր հյուր եւ Կահիրեյում եւ Անկարայում : Ոտարեւիւրյա մամուլը գրում եւ, թե ծրագրւած եւ միացյալ անգլո-Փրանս-թյուրքական բանակ ստեղծել Մերձավոր Արեւելքում : Անգլիացիներն ուժեղացնում են յերկաթուղային եւ ավտոմոբիլային ճանապարհների կառուցումն Իրանում, Իրաքում եւ Մերձավոր Արեւելքի մյուս յերկրներում :

Մերձավոր-արեւելեյան բաղայի ստրատեգիական նշանակութեան մասին բացահայտ կերպով հետեւեյալն եւ գրում «Թայմս»-ի ռազմական թղթակիցը, հիշելով անցյալ պատերազմը. «Պատահական չեւ, վոր պատերազմական պատմութիւնն աշխարհ հաւաքի կրկնվում եւ լնդհանուր գծերով. նրա համար եւ կրկնվում, վոր ստրատեգիան

30

հիմնոված եւ աշխարհագրութեան վրա : Սուեզի ջրանցքն առաջիկա պէս «կենսական դարկերակ» եւ հանդիսանում... Յեղիապոտն առաջիկա պէս հոյակապ պլանցարմ եւ ներկայացնում մերձավոր-արեւելեյան ռեզերվների համար, եւ այժմ ավելի մեծ չափով, քան այն ժամանակ, վորովհետեւ այդ ռեզերվները Պատված են Սիրիայում գտնվող նույն բնույթի Փրանսիական խոշոր ուժերի հետ եւ վորովհետեւ Թյուրքիան վերադարձել եւ Մեծ Բրիտանիայի հետ բարեկամութիւն հաստատելու իր հին տրադիցիային» :

Այսպէս, ուրեմն, պատերազմի հրձիղները բոլոր ուժերով աշխատում են պատերազմի նոր թեւ ստեղծել Մերձավոր Արեւելքում եւ պատերազմի մեջ քաշել Սաադարադի սլակտի յերկրները : Իրենց զիւլանադիտական գործունեյութեան մեջ նրանք, ինչպէս Բալկաններում, այնպէս եւ այստեղ, հենվում են Թյուրքիայի վրա, վորն անգլո-Փրանս-թյուրքական սլակտի կնքումով վտանգավոր խաղի մեջ եւ մտեյ :

31

ՏԱՐՏՈՒՅԻ ՀԱՇՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳԻՐ

Իրադարձելով աղբերի ինքնորոշման իրավունքի լուրջը, Խորհրդային Ռուսաստանի կառավարութիւնը 1920 թվի փետրվարի 2-ին Տարտու քաղաքում (Եստոնիա) հաշտութեան պայմանագիր կնքեց Եստոնիան հանրապետութեան հետ: Այդ պայմանագիրը ձեռք բաց արավ այն բռնկադաշի ուղակում, վոր կազմակերպել էին անդլո-Փրանսիական խմբերիարխտները յերխտառարդ Խորհրդային յերկրի շուրջը:

Ըստ Տարտույի պայմանագրի, Խորհրդային Ռուսաստանը ճանաչեց Եստոնիայի անկախութիւնն ու ժնքնուրույնութիւնը, համաձայնից նրան 15 միլիոն ուրբլի (վոսկով) փճարել ուստական վոսկու Փոնդից, Եստոնիային աղատեց ցարական Ռուսաստանի ստարերկրյա պարտքերի պտտախանաութիւնից: Եստոնիան իր կողմից իր նախահանդիստները արամադրեց Խորհրդային աղբանքների տրանդիտի համար:

Տարտույի պայմանագիրը սկիզբ դրեց յերկու յերկրների բարեկամական հարաբերութիւններին և նրանց անտեսական մեր-

32

ձեցմանը: 1932 թվի մայիսի 4-ին Մոսկովում կնքեց ԽՍՀՄ-ի և Եստոնիայի միջև պակտ կնքից միմյանց վրա հարձակիլու և կոնֆլիկտները խաղաղ ճանապարհով լուծելու վերաբերյալ: Խորհրդային Միութեան և Եստոնիայի քառամյա բարեկամական հարաբերութիւնների տրամաբանական տվարտումը հանդիսացավ փոխադարձ ոգնութիւն Խորհրդային-Եստոնական պակտի կնքումը 1939 թվի սեպտեմբերի 28-ին: Այդ պակտն էլ ալիլի յե տմբացնում Խորհրդային Միութեան և Եստոնիայի ժողովուրդների բարեկամութիւնը, աղահոփում և տահմանների անխտանդութիւնը և բարձրացնում և յերկու յերկրների պաշտպանտնակութիւնը, բնդարձակում և անտեսական հարաբերութիւնները նրանց միջև:

Նշելով Տարտույի հաշտութեան պայմանագրի քառամյակը, վողջ Եստոնական մամոյն բնդդձեց նրա բարերար աղբեցութիւնն Եստոնիայի և ԽՍՀՄ-ի հարաբերութիւնների վրա, նրա տարրերութիւնն այն պայմանագրերից, վոր կնքել և Եստոնիան Արեւմտյան Յեփրոպայի մյուս պետութիւնների հետ:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ-ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹՅՈՒՆ

Կնքված է 1940 թվի փետրվարի 11-ին Գերմանիայի տնտեսական պատվիրակու-
թյան և ԽՍՀՄ աղյուսքին առևտրի ժողո-
վրդական կոմիտարիատի բանակցություն-
ների հետևիմանքով: Համաձայնությունը
նախատեսում է ԽՍՀՄ-ից Գերմանիա ար-
տահանել հումք, այդ թվում նաև պա-
րենային ապրանքներ, իսկ դրանց փոխա-
րեն Գերմանիայից ԽՍՀՄ ներմուծել աղ-
յունաբերական մեքենաներ, այդ թվում
նաև սպառադիմության առարկաներ: Ըստ
այս համաձայնության, ապրանքափոխա-
նակությունը ԽՍՀՄ-ի և Գերմանիայի
միջև առաջին իսկ տարում կհասնի այնպի-
սի ծավալի, փոքր կբերադանցի առաջին
համաշխարհային պատերազմի ժամանակից
հետո յեղբեկիցե դոյություն ունեցած ա-
ռախեղադույն չափերը, ըստ վերում յերկու
կողմերը մտադիր են ապադայում ել ալե-
լի մեծացնել փոխադարձ ապրանքամատա-
կարարումը:

ԽՍՀՄ-ի և Գերմանիայի միջև կնքված
տնտեսական համաձայնությունը ըրացումն

ու դարդացումը հանդիսացան յերկու յեր-
կըրների միջև 1939 թվին կնքված պայմա-
նագրերի, մասնավորապես ոգոստոսի 19-ի
առևտրա-վարկային համաձայնագրին, ըստ
վորի ԽՍՀՄ-ին 200 միլիոն դերմանական
մարկի չափով վարկ տրամադրվեց Գեր-
մանական ապրանքների գնման համար և
նախատեսվեց Խորհրդային Միության կող-
մից Գերմանիային վաճառել 180 միլիոն
մարկի ապրանք: 1939 թվի սեպտեմբերի
28-ին բարեկամության և սահմանների մա-
սին խորհրդային-գերմանական պակտ կըն-
քելու ժամանակ խորհրդային կառավարու-
թյան ղեկավար ընկ. Մոլոտովի և Գերմա-
նիայի արտաքին գործերի մինիստր Ֆոն
Ռիբբենտրոպի փոխանակած նամակների
մեջ փոխադարձ ցանկություն հայտնվեց
մշակելու ԽՍՀՄ-ի և Գերմանիայի միջև
ապրանքափոխանակություն կատարելու
տնտեսական ծրագիրը: Այժմ այդպիսի
ծրագիր մշակված է:

Խորհրդային-գերմանական տնտեսական
համաձայնությունը շահավետ է այն ստո-
րագրած յերկու յերկրների համար: ԽՍՀՄ-ն
ստալինյան յերկու հնդամյակների կատար-
ման հետևանքով դարձավ ինդուստրիալ
հզոր տերություն: Կուսակցության XVIII

Համադրումարը մեր յերկրին առաջագրեց վիթխարի մի խնդիր— տնտեսական տեսակետից հասնել և անցնել կապիտալիստական գլխավոր յերկրներից: Այդ խնդրի իրադրծման համար, յերբորդ հնգամյակի պլանը կատարելու համար Խորհրդային Միությունը պետք է ել ավելի ընդարձակի իր արդյունաբերության և գյուղատնտեսության տեխնիկական բաղան: Այդ ընդարձակումն ապահովվում է խորհրդային մեքենաշինության հսկայական աճումով, բայց ԽՍՀՄ-ն չարունակում է դեռևս չահադրգույած լինել արտասահմանից բարձրորակ արդյունաբերական սարքավորման մի քանի տեսակները ներմուծելու խնդրով: Այդ սարքավորման մի մասը կարող է մեղ մատակարարել Գերմանիան, վորը բարձր զարգացման հասած արդյունաբերական յերկիր է հանդիսանում: Միաժամանակ ԽՍՀՄ-ն հումքի խոշորագույն արտադրողն է ամբողջ աշխարհում, հումք, վորին կարիք է զգում Գերմանիայի ինդուստրիան, մանավանդ աթմ, պատեկաղմի պայմաններում:

ԽՍՀՄ-ի և Գերմանիայի միջև առևտրական հարաբերությունների ծավալը միշտ

36

էլ խիստ նշանակալի յե յեղել: Այսպես, 1932 թվին եքսպորտը ԽՍՀՄ-ից Գերմանիա կաղմե, է 446,2 միլիոն ուրլի, իմպորտը Գերմանիայից ԽՍՀՄ՝ 1435,3 միլիոն ուրլի: 1932 թվից հետո առևտրական ոսերացիաները յերկու յերկրների միջև կրճատվեցին: 1940 թվի վետրվարի 11-ի համաձայնությունը ապրանքափոխանակությունը ԽՍՀՄ-ի և Գերմանիայի միջև կհասցնի նոր բարձրության:

Խորհրդային-գերմանական տնտեսական համաձայնությունը կնպաստի յերկու յերկրների տնտեսական և քաղաքական բարեկամական հարաբերությունների հետագա զարգացմանը: Այդ զարգացումը, վորը համապատասխանում է Խորհրդային Միության և Գերմանիայի ժողովուրդների չահերին, չի կարող բարենպաստ աղղեցություն չդրծել վողջ միջաղղային իրադրության վրա:

ԴԻՏՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

ԴԻՏՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Պատ. խմբագիր՝ Դ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Պատ. ֆաբրուդար՝ Հ. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Սրբագրիչ՝ ՀԱՐ. ՓԱՐԻԿՅԱՆ

Գլխավոր լիազոր Զ—1114

Պատվեր՝ 404, տիրաժ 8870

Հանձնված է տպագրության 7/Ն՝ 1940 թ.

Ստորագրված է տպագրության 16/Ն՝ 1940 թ

Հայկական ԽՍՀ Ժողկոմխորհին կից «Խ. Հ.»

Հրատարակչության տպարան, Յերեվան

ՄԵՐ ԲՈԼՈՐ ԱԳԻՏԱՏՈՐՆԵՐԻՆ ՅԵՎ
«ԱԳԻՏԱՏՈՐԻ ԲԼՈԿՆՈՏ»-Ի
ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐԻՆ
ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ Ե

«ԱԳԻՏԱՏՈՐԻ
ԲԼՈԿՆՈՏ»-Ի 1940
Բ.

ՀՈՒԼԻՍ—ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ԱՄԻՍՆԵՐԻ ԲԵԺԱՆՈՐԴԱԳՐԱԹՅՈՒՆԸ

(Բաժնեգինն է ամսական 50 կոպ.,
մինչև 1940 թ. տարեվերջը՝ 3 ռուբլի:

Լույս է տեսնում ամիսը 2 անգամ:

ՇՈՒՐԱԲԱՆԱԳՐԱԹՅՈՒՆ ԳԵՏԳԵՐ Ե ԼԻՆԻ

«ԱԳԻՏԱՏՈՐԻ ԲԼՈԿՆՈՏ»-Ի

Բ Ա Ժ Ա Ն Ո Ր Դ Ը

ՇՏԱՊԵԼ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՎԵԼՈՒ